

Bonifraterska 1/Lubartowska 28

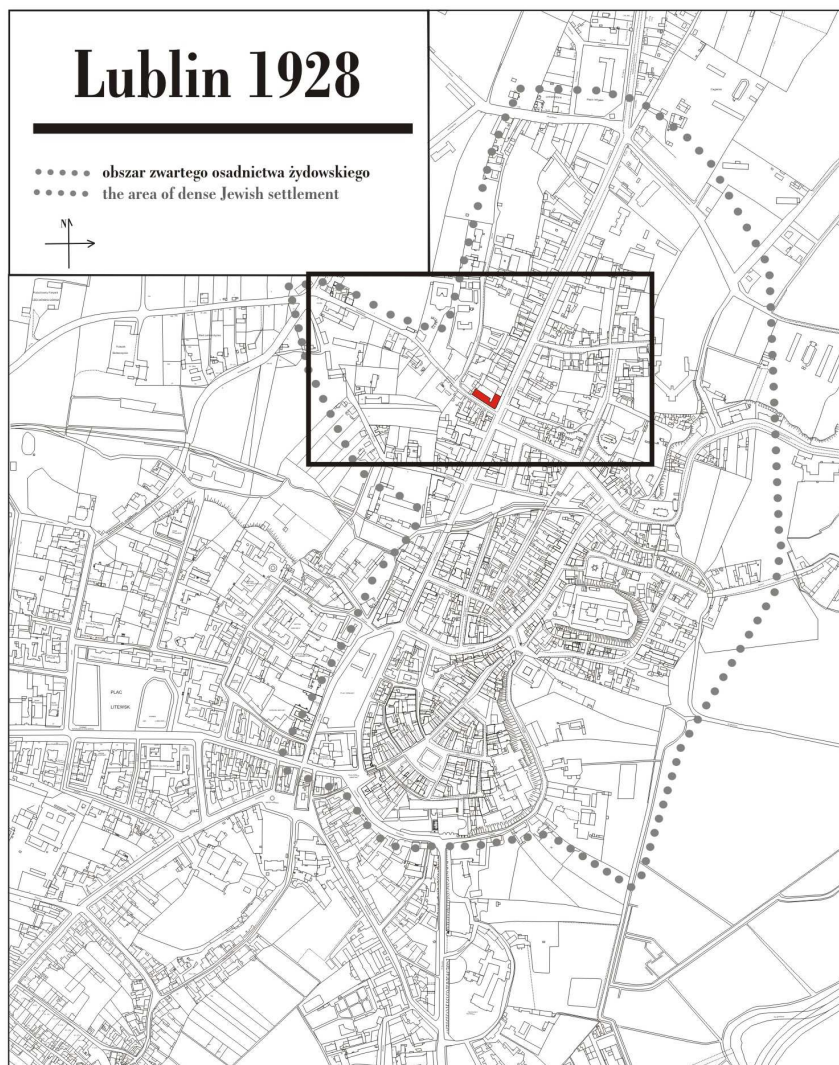
---

obecnie/currently, **Biernackiego 1**

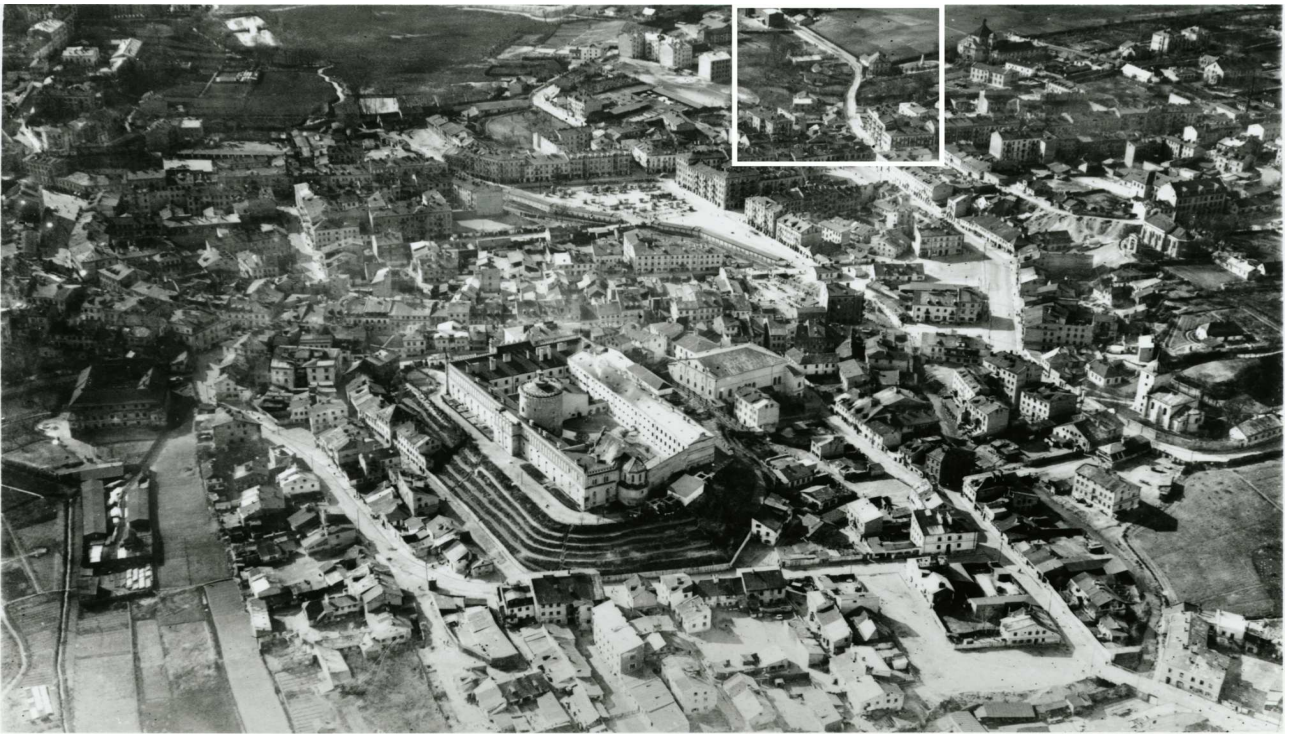

Bonifraterska 1/Lubartowska 28

LOKALIZACJA NIERUCHOMOŚCI - Bonifraterska 1/Lubartowska 28
LOCATION OF THE PROPERTY - Bonifraterska 1/Lubartowska 28

Panorama Lublina, lata 30./Panorama of Lublin in the 1930s,

Fragment panoramy Lublina, lata 30., ul. Bonifraterska/A fragment of panorama of Lublin in the 1930s, Bonifraterska street,

Fragment panoramy Lublina, lata 30., Bonifraterska 1/A fragment of panorama of Lublin in the 1930s, Bonifraterska 1,

Lokatorzy według wyznania, płci i wieku (1940 rok)/Tennants by religion, sex and age in 1940

Ogólna ilość mieszkańców		Mężczyzn	Kobiet	Dzieci do lat 6 włącznie	Dzieci od 7-18 lat włącznie	Uwagi
chrześcijan	Żydów					
12	318	149	181	35	43	

Mieszkańcy nieruchomości wg. Zawodu (1940 r.)

Inhabitants according to profession (1940)

Zawód	Liczba osób zamieszkałych						Uwagi
	na parterze	na piętrze	na poddaszu	w suterenie	w bud. frontowym	w oficynie	
Pracownicy umysłowi	1	2	1		4		
Wolne zawody							
Robotnicy	1	1	2		4		
Kupcy i przemysłowcy		12	4		15	1	
Rzemieślnicy	6	3			9		
Rolnicy							
Inne zawody	3	9	2		14		
Bez zawodu	1	4			5		

Wzmianki/Variou notes:

Inspekcja budowlana, sygn. 178

Protokół z dnia 21.IV.1933 r. w sprawie oględzin budynku położonego przy ul. Bonifraterskiej 1.

- „Lubliner Tugblat” Nr. 80 z dnia 03.IV.1933 r. pt. Trzydziestu lokatorów i czterech gospodarzy” o treści:
„Nieszczęśliwi są lokatorzy, których los skazał na zamieszkiwanie w domu należącym do kilku współwłaścicieli. Każdy współnik gotów jest w każdej chwili brać komorne i grozić eksmisją. Ale obowiązki względem domu każdy współnik usiłuje przerzucić na drugiego, a w rezultacie cierpią nie tylko lokatorzy, ale i dom, jako całość, który stopniowo przekształca się w ruinę.

Kilka dni temu pisaliśmy o nieruchomości pod Nr. 5 przy ul. Kowalskiej, gdzie współwłaściciele nie chcą płacić za wodę i w ten sposób narażają dom i swych lokatorów na największe niebezpieczeństwo. Artykuł nasz w tej sprawie przedrukowany został również przez tut. prasę polską.

Wczoraj identyczną wiadomość otrzymaliśmy o innej dużej kamienicy żydowskiej. Do Redakcji naszej zgłosiła delegacja lokatorów domu przy ul. Bonifraterskiej 1, który należy do Judki Wertmana, Borucha Rubinsztejna, Lipy Wajszamda i Mendla Gancbajna. Wymienieni kamienicznicy dość nieprzychylnie ustosunkowują się do lokatorów i w dodatku kłócą się zawzięcie między sobą o ponoszenie świadczeń na rzecz swej własnej nieruchomości. Wyniki tych stosunków są okropne. Stan sanitarny jest niżej wszelkiej krytyki, klatka schodowa nie jest oświetlona, można tam złamać ręce i nogi, ustępy są okropnie zanieczyszczone, przepelnione nieczystościami i otwarte, podwórko jest pełne dołów i śmieci. Wobec okropnego powietrza nie można otworzyć okna.

Sytuacja jest taka, że przedewszystkiem władze sanitarne muszą się czempędzej zainteresować tym domem, w którym męczą się 30 rodzin.”

- Zarządzenie wydane przez Magistrat Miasta Lublina Wydział Budownictwa z dnia 04.V.1933 r. nakazujące podjęcie robót w celu usunięcia uchybień stwierdzonych podczas oględzin budynku przy ul. Bonifraterskiej 1 w dniu 21.IV.1933 r. „Uchybienia te zagrażają bezpieczeństwu publicznemu i oddziałują szkodliwie na zdrowie mieszkańców, gdyż zbiornik ustępowy częściowo zawalił się, ustępy zrujnowaną mają posadzkę, bruk i rynsztoki w podwórzu zrujnowane, części szyb i ram w oknach klatek schodowych oraz oświetlenia elektrycznego brak i. t. p.”. Termin wykonania zarządzonych prac to 1 miesiąc, zaś na skanalizowanie całej nieruchomości i ustępów i połączenia jej z całą siecią miejską – 8 tygodni. Pismo skierowane do Lipy Wajszamda.

- Odwołanie do Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie przez Magistrat miasta Lublina od zarządzenia o wykonanie robót budowlanych z dnia 04.V.1933 r. Odwołanie sporządzone zostało w dniu 27.V.1933 r. od Judki Wertmana, Mendla Gancberga, Lipy Wajzanda oraz Rachli Goldmanowej i Borucha Rubinsztejn. Pismo zawiera prośbę o uchylenie powyższego dokumentu. Jako uzasadnienie petenci podają, że są jedynie współwłaścicielami całej nieruchomości, a dokładniej jednej klatki schodowej, pozostałe zaś 3 klatki i dalsza część budynku należy do Berka i Szyji braci Feld i Majlecha Rozenbauma, tak więc do nich należy skierować część postanowień zaskarżonego zarządzenia. Po drugie lokatorzy kamienicy wywodzą się „ze sfer robotniczych, pozbawionych pracy, którzy żyją w skrajnej nędzy”, a tym samym nie płacą czynszów, co z kolei powoduje, iż właściciele domu nie mają żadnych funduszy na pokrycie wydatków domowych, a nie mówiąc już o dochodach. Sytuacja zaszła już tak dalece, iż „Władza Skarbowa położyła sekwestr na czynsze lokalne na pokrycie takowych oraz należności za wodę na rzecz Lub. Dyrekcji wod. I kanl.”. Ponadto petenci powołują się na fakt, iż „zbiorowe odwołania oraz memoriały wszystkich istniejących na terenie miasta Lublina Stowarzyszeń Właścicieli Nieruchomości w zakresie uzyskania długoterminowych kredytów o niskim oprocentowaniu w celu umożliwienia połączenia nieruchomości z siecią kanalizacji miejskiej, znajdują się w toku załatwienia (...)”, a część prac związana z wyremontowaniem ustępów została wykonana.

- Pismo z dnia 14.VI.1933 r. wydane przez Magistrat miasta Lublina Wydział Budownictwa i skierowane wraz z odwołaniem powyższym do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego. Znajduje się w nim krótkie streszczenie sprawy oraz adnotacja, iż dom przy ul. Bonifraterskiej 1 jest bardzo duży III piętrowy i zaniedbany.

- Pismo wystosowane przez Wojewodę Lubelskiego Oddział Budowlany w dniu 21.VII.1933 r. do Pana Judki Wertmana, Mendla Gancberga, Lipy Wajzanda Racheli Goldman i Borucha Rubinsztejn w sprawie odwołania z dnia 27.V.1933 r. Odwołanie niniejsze zostało nie uwzględnione, gdyż nakazane roboty i prace do doprowadzenia budynku do stanu niezagrażającego bezpieczeństwu i zdrowiu mieszkańców, a czego sami petenci nie kwestionowali. Jedyne zmiany to konieczność urządzenia nowego ustępu i dołu kloaczego, do którego mają być odprowadzane nieczystości aż do dnia skanalizowania posesji oraz uchylenie decyzji w części zarządzającej zaprowadzenia w klatce schodowej oświetlenia elektrycznego.

Informacje dodatkowe/Additional information:

Ankieta z dnia 26.X.1936 r. [Inspekcja budowlana, sygn. 178]

Położenie: ulica Bonifraterska 1
Numer hipoteczny: 917
Właściciel: Lipa Wajzand i inni
Dzierżawca: nie ma
Dozorca: Szymon Misztal
Rodzaj nieruchomości: dom mieszkalny 3-piętrowy i oficyna
Data rozpoczęcia użytkowania: od roku 1911
Z jakiego materiału wykonane są budynki: murowany
Ilość mieszkań: 24, w tym:
5 mieszkań – 1 izba
9 mieszkań – 1 pokój i kuchnia
10 mieszkań – 2 pokoje i kuchnia
Ilość mieszkań w suterrenach: nie ma
Ilość piwnic: nie ma
Ilość pięter: 3 piętra i poddasze
Urządzenie wodociągowe: wodociąg, dół ustępowy, 5 ustępów nieskanalizowanych, łazienek
brak
Oświetlenie: naftowe
Ogrzewanie: piece
Klatka schodowa: murowana, schody kamienne
Ilość balkonów: od frontu 9, od podwórza 4, betonowe
Dach: kryty blachą
Czy fasada bądź cały budynek wymaga remontu: nie
Czy jest miejsce odpowiednie do urządzenia schronu przeciwgazowego? Nie ma

Dane dot. Podwórza

Jaka jest odległość budynku frontowego od oficyny: 2m

Czy są stajnie, obory, chlewy, komórki: nie ma

Śmietnik: stały

Roślinność: nie ma

Urządzenia do trzepania: jest

Karta realności z dnia 26.IV.1940 r. [Inspekcja budowlana, sygn. 178]

<u>Położenie:</u>	Bonifraterska 1/Lubartowska 28 (narożne wejście)
<u>Numer hipoteczny:</u>	917
<u>Powierzchnia:</u>	ogółem: 1372,5 m ²
<u>zabudowana:</u>	884,5 m ²
<u>niezabudowana:</u>	488 m ²
<u>długość frontu:</u>	46,5 mb (głębokość 25 mb)

Budynek frontowy a od strony Bonifraterskiej i Lubartowskiej

<u>Liczba kondygnacji:</u>	4
<u>Główna klatka schodowa:</u>	1
<u>Boczna klatka schodowa:</u>	2
<u>Liczba mieszkań:</u>	33, w tym:
	10 mieszkań – 1 izba
	10 mieszkań – 2 izby
	11 mieszkań – 3 izby
	1 mieszkanie – 4 izby
	1 mieszkanie – 5 izb
<u>Liczba izb:</u>	72
<u>Liczba piwnic:</u>	6
<u>Liczba suterren niemieszkalnych:</u>	-
<u>Liczba strychów:</u>	1

Budynek frontowy b od strony Bonifraterskiej

<u>Liczba kondygnacji:</u>	5
<u>Główna klatka schodowa:</u>	1
<u>Boczna klatka schodowa:</u>	-
<u>Liczba mieszkań:</u>	22, w tym:
	5 mieszkań – 1 izba
	8 mieszkań – 2 izby
	9 mieszkań – 3 izby
<u>Liczba izb:</u>	48
<u>Liczba piwnic:</u>	4
<u>Liczba suterren niemieszkalnych:</u>	-
<u>Liczba strychów:</u>	1

Budynek oficyny mieszkalnej

<u>Liczba kondygnacji:</u>	2
<u>Główna klatka schodowa:</u>	1
<u>Liczba mieszkań:</u>	2, w tym:
	1 mieszkanie – 1 izba
	1 mieszkanie – 3 izby
<u>Liczba izb:</u>	4
<u>Liczba piwnic:</u>	-
<u>Liczba suterren niemieszkalnych:</u>	-
<u>Liczba strychów:</u>	-

Fragmenty Historii Mówionych/Fragments of Oral History

Zofia Mazurek

„Mam przykre wspomnienia związane z pewnym wydarzeniem, chodzi o moment kiedy Niemcy gnali Żydów. Oni byli cali obwieszani tobołami, brali to na plecy, nie mogli iść, przewracali się, ale nikt na nich nie zwracał uwagi. Mieszkałam na rogu Bonifraterskiej i Lubartowskiej i widziałam to z okien.”

Fotografie współczesne/Contemporary photographs

Elewacja frontowa kamienicy i oficyna, Biernackiego 1, fot. Marcin Moszyński, 2010.

Brama, Biernackiego 1, fot. Marcin Moszyński , 2010.

Oficyna, widok od podwórka, Biernackiego 1, fot. Marcin Moszyński, 2010.

Podwórko, Biernackiego 1, fot. Marcin Moszyński, 2010.

Podwórko, Biernackiego 1, fot. Marcin Moszyński, 2010.

Podwórk, Biernackiego 1, fot. Marcin Moszyński, 2010.

Fragment fasady z oknem, Biernackiego 1, fot. Marcin Moszyński, 2010.

Elewacja oficyny, Biernackiego 1, fot. Marcin Moszyński, 2010.

Fragment elewacji, Biernackiego 1, fot. Marcin Moszyński, 2010.

Elewacja oficyny, Biernackiego 1, fot. Marcin Moszyński, 2010.

Elewacja oficyny, Biernackiego 1, fot. Marcin Moszyński, 2010.

Elewacje oficyny, Biernackiego 1, fot. Marcin Moszyński, 2010.